

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-352-1-14>

**ЗАСТОСУВАННЯ ГРАНТОВИХ ПРОГРАМ
DIGITAL EUROPE ТА HORIZON EUROPE ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ
СПІЛЬНИХ ПРОЄКТІВ «УКРАЇНА-ЄС»**

**APPLICATION OF DIGITAL EUROPE AND HORIZON EUROPE
GRANT PROGRAMS FOR THE IMPLEMENTATION
OF UKRAINE-EU JOINT PROJECTS**

Кобеля-Звір М.Я.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики
Львівського торговельно-економічного університету
м. Львів, Україна*

Maryana Kobelya-Zvir

*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of the Department of Entrepreneurship,
Trade and Logistics
Lviv University of Trade and Economics
Lviv, Ukraine*

Вовчак О.Д.

*доктор економічних наук, професор,
кафедра фінансових технологій та консалтингу
Львівського національного університету імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Olha Vovchak

*Doctor of Economics, Professor
Department of Financial Technologies and Consulting
Ivan Franko National University of Lviv
Lviv, Ukraine*

Після ратифікації Угоди про асоціацію з ЄС у 2014 році для України відкрилися грантові можливості програми «Горизонт» (HORIZON), а з отриманням Україною статусу кандидата на членство в ЄС для українців стали доступними фінансові інструменти програми «Цифрова Європа» (Digital Europe) [2; 3; 4].

У межах цих програм щороку актуалізуються десятки грантів для розвитку малого та середнього бізнесу, представників виконавчої влади та місцевого самоврядування, галузі освіти та медицини. Втім, потенційні заявники не активно користуються цими можливостями, оскільки досі дуже невелика кількість суб'єктів ознайомлена з грантовою діяльністю як успішною основою фінансування різноманітних проєктів. Зважаючи на це актуальними є дослідження можливостей Програми Digital Europe та Horizon Europe для реалізації спільних проєктів «Україна-ЄС», визначення перспектив застосування їх грантових інструментів представниками малого та середнього бізнесу будь-якого виду діяльності в Україні.

Horizon Europe (HORIZON) – це рамкова програма ЄС з досліджень та інновацій на 2021–2027 роки з бюджетом 95,5 млрд. євро. Її основні цілі:

- 1) зміцнити науково-технологічну базу ЄС і Європейський дослідницький простір (ERA);
- 2) підвищити інноваційний потенціал Європи, конкурентоспроможність і робочі місця;
- 3) реалізувати пріоритети громадян і підтримувати вітчизняну соціально-економічну модель і цінності.

Особливий акцент програми – на сприянні процесу реалізації Європейської зеленої угоди, цифровому переході та переході до сталого розвитку та відновленні економіки після кризи, викликаній коронавірусом. За програмою фінансуються проєкти, що мають за мету боротьбу зі зміною клімату. Таким чином, програма допомагає досягти Цілей сталого розвитку ООН [1] і підвищує конкурентоспроможність економіки і зростання добробуту ЄС, а також сприяє співпраці та посилює вплив досліджень та інновацій у розробці, підтримці та впровадженні політики ЄС, одночасно вирішуючи глобальні виклики. Програма підтримує створення та краще розповсюдження відмінних знань і технологій: створює робочі місця, повністю залучає резерв кадрів ЄС, стимулює економічне зростання, сприяє промисловій конкурентоспроможності та оптимізує інвестиційний вплив у зміцненому Європейському дослідницькому просторі. У програмі можуть брати участь юридичні особи з ЄС та асоційованих країн [3].

Старт програми Horizon Europe (HORIZON) в Україні припадає на 2021 рік, тому можна зробити деякі висновки про ефективність її реалізації. Водночас, аналізуючи ключові показники її попередниці Horizon 2020 варто наголосити на досить високих рейтингах участі України в цій програмі, навіть порівняно з іншими країнами,

акредитованими в програмі. Загальна сума отриманого фінансування від ЄС становить 45,75 млн євро, 318 українських організацій беруть участь у 228 проєктах [3].

У 2022 році для України відкрилася нова грантова програма Європейської комісії – «Цифрова Європа» (Digital Europe Programme). Це перша програма ЄС, яка спрямована на прискорення відновлення та стимулювання цифрової трансформації Європи. Програма вартістю 7,6 мільярда євро є частиною наступного довгострокового бюджету ЄС й охоплює 2021–2027 роки. Вона забезпечить фінансування проєктів у п'яти ключових сферах: суперкомп'ютери, штучний інтелект, кібербезпека, передові цифрові навички та забезпечення широкого використання цифрових технологій в економіці та суспільстві. Програма розроблена так, щоб заповнити прогалину між дослідженнями цифрових технологій та їх впровадженням, а також вивести результати досліджень на ринок – на користь європейських громадян і підприємств, зокрема малого та середнього бізнесу [2; 4].

Попри той факт, що кількість грантових можливостей в рамках європейських програм Digital Europe та Horizon Europe для України в останні роки почала стрімко зростати, значна частина потенційних грантоодержувачів з України не користуються ними. Як свідчать результати опитування представників влади, місцевого самоврядування, громадського сектору та бізнесу, проведеного Центром розвитку «Час змін» у червні 2023 року, на заваді до отримання грантів ЄС стає низка причин [5]. Розглянемо основні з них:

1. Відсутність у потенційних грантоотримувачів розуміння, хто, на що та як може отримати грант в рамках програм Digital Europe та Horizon Europe.

2. Невміння потенційних грантоотримувачів знаходити релевантні грантові конкурси і формувати конкурентоспроможні проєктні пропозиції.

3. Обов'язкова умова мати щонайменше 3 партнерські організації для участі у цих програмах стримує заявників в аплікуванні на конкурси програм Digital Europe та Horizon Europe.

Отже, грантові програми Європейської комісії, такі як Horizon Europe, Digital Europe Programme є суттєвою підтримкою для розвитку бізнесу, громадського сектору, влади та громад. У межах кожної з цих програм присутні гранти на підтримку та розвиток малого та середнього бізнесу, реалізації спільних проєктів “Україна-ЄС”. Використання грантових інструментів цих програм дасть змогу українському бізнесу реалізовувати інноваційні проєкти, впроваджувати проривні технології,

а отже зміцнювати економіку України та інтегруватися в європейський простір.

Література:

1. 17 Цілей сталого розвитку. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsilijstijjkogo-rozvytku/>
2. Digital Europe Programme (DIGITAL). URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/digital> (дата звернення: 11.07.2023).
3. Horizon Europe (HORIZON). URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/horizon> (дата звернення: 12.07.2023).
4. Програма ЄС «Цифрова Європа» (2021–2027). <https://business.diaa.gov.ua/digital-europe-programme> (дата звернення: 06.07.2023).
5. Центр розвитку «ЧАС ЗМІН». URL: <http://www.chaszmin.com.ua/granty-2023/> (дата звернення: 24.07.2023).